

شیطان خارج از نفس انسان نیست

مفسر قرآن کریم ضمن اشاره به کارکردهای شیطان بر اساس قرآن تصریح کرد: شیطان همگام و همراه انسان است و شیطان هر کسی به حسب خود او است.

مفسر قرآن کریم ضمن اشاره به کارکردهای شیطان بر اساس قرآن تصریح کرد: شیطان همگام و همراه انسان است و شیطان هر کسی به حسب خود او است.

به گزارش ایکننا، جلسه تفسیر قرآن حجت الاسلام والمسلمین هادی عباسی خراسانی؛ استاد حوزه علمیه، صبح امروز با محوریت آیات سوره نساء در حوزه علمیه قم برگزار شد که گزیده آن را در ادامه می خوانید؛

«إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا إِنَّ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ إِيَّانَا وَإِنْ يَدْعُونَ إِلَّا شَيْطَانًا مَرِيدًا»؛ مسلماً خدا این را که به او شرک آورده شود نمی آمرزد، و فروتر از آن را برای هر که بخواهد می آمرزد. و هر که به خدا شرک ورزد، یقیناً به گمراهی بسیار دوری دچار شده است. مشرکان به جای خدا جز جماداتی را [که هیچ اثری ندارند، و همیشه محکوم تأثیر عوامل دیگرند] نمی پرستند، و در حقیقت جز شیطان سرکش گمراه را اطاعت نمی کنند.

آیه اول می فرماید خدا دون شرک را می آمرزد ولی شرک را نمی آمرزد. کسی که مبتلا به شرک نسبت به ذات حضرت حق شود در یک ضلال بعید قرار می گیرد و دیگر قابل هدایت نیست. خداوند ضلال ابتدایی ندارد اما ضلال نهایی دارد یعنی کسی که گمراه شود، خداوند او را دچار ضلال پاداشی و نهایی می کند. بنابراین وقتی می گوئیم خدا «مضل» است منظور اضلال پاداشی است، نه اضلال ابتدایی. خداوند هیچ کس را گمراه نمی کند بلکه آنها خودشان گمراه می شوند و وقتی گمراه می شوند، گمراهی به حضرت حق نسبت داده می شود.

چرا شیطان «مرید» نامیده شده؟

آیه دوم توضیح می دهد که چرا این افراد مبتلا به ضلالت بعید هستند. علتش این است که اگر دعا و خواستنی دارند خواستن شان به اناث است. اناث یعنی بت. عرب به این جهت به بت اناث می گفته که اینها را مونث می دانسته و در واقع الهه بودند. «مرید» از «مرد» است. عرب به بچه ای که هنوز محاسن درنیآورده «امرد» می گوید. علت اینکه به شیطان مرید می گویند این است که امرد است و هیچ چیزی در دست ندارد و خالی از همه کمالات است. شیطان هم از «شطن» است. طبرسی می گوید هر چه انسان را از خدا دور کند شیطان است.

آیه بعد می فرماید: «لَعْنَةُ اللَّهِ وَقَالَ لَأَتَّخِذَنَّ مِنْ عِبَادِكَ نَصِيبًا مَفْرُوضًا؛ خدا شیطان را از رحمتش دور کرد؛ و [او] گفت: سوگند می خورم که از میان بندگانت سهمی معین [برای پیروی از فرهنگ ویرانگر] برخواهم گرفت». خدا شیطان را لعنت می کند یعنی او را از نعمت ها و رحمت ها دور می کند. حالا که شیطان مورد لعنت واقع شد می گوید من از بندگان تو یک بهره مفروض و تعیین شده ای را برمی گزینم.

شیطان خارج از نفس انسان نیست

نکته مهم این است شیطان چیزی خارج از نفس انسان نیست. شیطان همگام و همراه انسان است و شیطان هر کسی به حسب خود او است. هر چه انسان باشخصیت تر باشد شیطانش هم همانند خود او شخصیت خاص دارد. اینجا است که باید خیلی مراقبت کرد تا خدای نخواستار ما الهه نگیریم و بت زده نشویم. ما باید مراقب دل باشیم تا در دلمان هر کسی ننشیند. در دل انسان هر کس جز خدا بنشیند انسان را از خدا دور می کند.

شیطان قسم خورده که من عباد و بندگان تو را شکار می کنم و نصیب مفروض دارم. می توانیم این حرف را بزنیم که رزق شیطان به عنوان یک موجود مخلوق حضرت حق از توابع انسان است و در سر سفره نفس انسان است.

آیه بعد می فرماید: «وَلَأَصْلِنَهُمْ وَلَأَمْنِيَهُمْ وَلَأَمْرَهُمْ فَلْيُبَيِّنَنَّ آدَانَ الْأَنْعَامِ وَلَأَمْرَهُمْ فَلْيَغَيِّرَنَّ خَلْقَ اللَّهِ وَمَنْ يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِنْ

ذُونِ اللّهِ فَقَدْ خَسِرْنَا مُمِيْنًا؛ و یقیناً آنان را گمراه می‌کنم، و دچار آرزوهای دور و دراز [و واهی و پوچ] می‌سازم، و آنان را وادار می‌کنم که گوش‌های چهارپایان را [به نشانه حرام بودن بهره‌گیری از آنان] بشکافند، و فرمانشان می‌دهم که آفرینش‌خدایی را تغییر دهند [به این صورت که جنسیت مرد را به زن و زن را به مرد برگردانند، و فطرت پاکشان را به شرک بیالایند، و زیبایی‌های طبیعی، روحی، جسمی خود را به زشتی‌ها تبدیل کنند]. و هر کس شیطان را به جای خدا سرپرست و یار خود گیرد، مسلماً به زیان آشکاری دچار شده است».

آرزو داشتن یعنی انسان چیزی را بخواهد که امکانات آن را نداشته باشد. وقتی انسان امکانات رسیدن به چیزی را نداشته باشد تبدیل به آرزو می‌شود. بر اساس این آیه شیطان چند کارایی دارد یکی شکار کردن انسان‌ها، گمراه کردن انسان‌ها، آرزومند کردن آنها و امر کردن به آنها. اگر انسان تحت امر شیطان قرار گرفت دیگر هدایت نمی‌یابد.

چه نبی و چه رسول و چه ولی؛ همه شیطان دارند ولی شیطان هر کس به حسب خود او است. پیامبر(ص) چون اسوه مخلوقات است بر حسب روایات شیطان او تسلیم او شده است. آنچه باعث اسارت شیطان می‌شود این است که به شیطان میدان بازی ندهیم. اگر میدان ندادیم خودش کنار می‌رود. لذا علامه حسن زاده آملی می‌فرمودند شیطان از راه‌های کوچک وارد می‌شود و راه‌ها را وسیع می‌کند لذا اگر از اول توانستیم رذائل را مدیریت کنیم و فضائل را جایگزین کردیم راه برای شیطان باز نمی‌شود. توصیه می‌کنم دفترچه تنظیم خطورات و خواطر داشته باشید. خطورات راه را برای شیطان باز می‌کند. همانطور که ما همیشه کتاب به همراه داریم وظیفه داریم دفتر دلمان را هم هر لحظه مرور کنیم تا شیطان را به دلمان راه ندهیم. یکی از چیزهایی که شیطان را زمین‌گیر می‌کند انس با آیات قرآن است و یکی دیگر از دعاهایی که شیطان را زمین‌گیر می‌کند صلوات است.